

**ДУХОВНА НЕПОВТОРНІСТЬ ЛЮБОВНОЇ ЛІРИКИ ЛІНИ КОСТЕНКО
У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ МУЗИКАНТІВ**

**Олефір Сергій Віталійович,
Худолей Дмитро Олександрович,
Борейко Олександр Васильович**
Магістранти
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

Анотація. У статті представлено актуальну тему сьогодення – любовну лірику Ліни Костенко крізь призму творчості українських музикантів. Метою є освітлення її поезії в контексті духовного начала, адже ця тема є важливою для внутрішнього розвитку особистості. Запропоновано стислий огляд творчості відомих виконавців, пісні яких вже встигли набути статусу хітів. Пропонується надалі досліджувати творчість легендарної поетеси, бо велике слово Ліни Василівни – слово любові, надії, свободи – продовжує вести «шляхетними шляхами», а її ім'я давно стало для всіх символом національної честі та гідності.

Ключові слова. Любовна лірика, поезія кохання, пісенна творчість, українські музиканти, відродження традицій.

Тема кохання – одна з найдавніших у творчості кожного народу. Хвилюючими творами про кохання, сповненими людських почуттів, пронизаний майже весь сучасний український шоу-біз. Шекспірівські «Ромео і Джульєта» анітрохи не вагоміші образи, ніж герої українських пісень, бо найпопулярніший мотив, притаманний народній творчості та поезії, – це мотив вірності, кохання, готовність до самопожертви.

Відомо, що майже кожен із сучасних музичних виконавців звертався до теми кохання. Це й не дивно, адже ця тема є вічною, вона буде існувати до тієї

пори, доки буде існувати людство. Кохання пробуджує в людині найнесподіваніші емоції та почуття: вдячність, ніжність, лагідність, щирість, впевненість, окриленість, натхнення, співчуття тощо. Про кохання співають гурти «Океан Ельзи», «Друга ріка», «Фіолет», TaRuta, «Скрябін», Тартак, ТНМК, «Мандри», «Крихітка Цахес» та ін.

До теми кохання звертались майже всі творчі особистості світу й український народ не став виключенням, адже ця тема одна з найдавніших у творчості українців. Згадаймо, наприклад, легендарну Марусю Чурай з однойменного історичного роману у віршах української письменниці Ліни Костенко, українську народну пісню середини XVII століття «Балада про Гриця», яку приписують цій поетесі. В творі знаходимо поняття «кохання», яке вище й сильніше понад усе, воно панує навіть над смертю [8].

Особливо трепетно тема кохання звучить в українській поезії, починаючи від авторів-класиків: Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко й сучасних: Юрій Андрухович, Сергій Жадан, Ліна Костенко та ін. Актуальність обраної тематики ґрунтується на твердженні, що всяка довершеність сама по собі передбачає красиве виконання. У художній манері Ліни Костенко домінує така риса, як власне краса мистецького виконання.

Мета статті: освітлення творчості сучасних українських музикантів на любовну тематику поезії Ліни Костенко в контексті духовного начала.

Слід зазначити, що немає поетів, які б не писали про кохання – надто значне місце воно посідає у спектрі людських почуттів. Кажуть, здатність до любові є мірилом людської душі. Почуття любові, можливо, як ніяке інше, прагне висловлення. Ось чому кохання дуже часто дає поштовх до творчості, до самовираження. Скільки написано творів, у які поети намагалися вкласти всю силу свого почуття. Здається, що всі можливі нюанси любовних почуттів уже зафіксовано в поетичному слові. І якщо це втілення емоційних станів у слово відбулося на справжньому мистецькому рівні – то це означає, що здійсненна «матеріалізація» почуття, що воно вже передасться іншим людям, «зарядить» їх тим духовним станом, який пережив поет [7].

Спілкування з такою поезією – це збагачення власного духовного світу, його урізноманітнення і – обов’язково – ошляхетнення. Врешті – решт, це розвиток людяного в людині.

Виникає запитання: вже так багато написано прекрасних поезій про кохання, то чи ж не загрожує любовній ліриці самоповторення, яке свідчитиме про вичерпування теми? Справді, є безліч поезій про кохання, які багато в чому повторюють одна одну. І тут нічого не вдієш – такі твори – близнюки з’являлись, з’являються і будуть з’являтися. Проте це не говорить про кризу теми. Просто автори цих творів недостатньо заглиблюються в неї, не відкривають у ній нові грані. Насправді тема любові є невичерпною, бо невичерпним є духовний світ людини. Відомо ж бо, що кожна окрема людина - це неповторний макрокосм. Кожна «вічна» загальнолюдська тема – це тема кохання [7].

Поезія Ліни Костенко на цю тему є класикою української любовної лірики. Лірична героїня любовної лірики Ліни Костенко – не емансипована леді кінця ХХ ст. Вона – немовби з давнього минулого. Для неї любов – явище духовно піднесене. Це не старомодність, не занудство, а глибоке розуміння святості почуття. Вона – поет від Бога. Людина, якій дано глибоко почувати і точно все розуміти. Вона знає краще за інших, що таке любов, і тому не терпить приниження цього почуття [1]. Ліну Костенко характеризує енергійне простування проти течії, право на збереження власної індивідуальності у творчості під тиском ідеологічної машини, вміння брати з великої європейської традиції найцінніші вартості без епігонства. Неповторність Ліни Костенко радше духовна, ніж формальна, вона визначає її спосіб існування в сучасній літературі – сприйняття традиції і водночас наявність індивідуальних рис поетеси, яка ніколи не ступала стоптаними стежками і вперто прагнула до вироблення власного, притаманного тільки їй стилю. Її називають «царицею поезії в Україні». Щира й безкомпромісна, вона ніколи не продавала свого таланту, відстоюючи чесність і високу художність поетичного слова. 19 березня 2023 року одній із найвідоміших українок сучасності виповнилося 93 роки.

Ліну Костенко вважають генієм слова, залізною жінкою та живою легендою, а її біографія є прикладом для мільйонів українців та невичерпним джерелом мудрості. Її вислови надихають на зміни й змушують замислитися над вічними темами. Усе своє життя письменниця не боялася влади та відкрито говорила всю правду про неї як за часів КДБ, так і за президентства Януковича. Нині вона воліє радше промовчати, а з нами говорять її твори. Талановита і вже культова постать української літератури своїми крилатими фразами надихнула багатьох українських професійних митців і мисткинь, які взяли за основу її безсмертні вірші у свою творчість.

За усе своє життя Ліна Костенко написала десятки віршів, які в той чи інший час надихали українців на сміливі вчинки у часи неспокою, або ж змушували задуматись про важливе та насущне. Усім своїм життям і творчістю вона довела світові свою незламність і палку любов до України. Творчість Ліни Костенко – визначне явище в українській літературі новітнього часу, її прикметною рисою є інтелектуалізм – рух, поезія, злети думки, яка осягає великі історичні простори.

Тому не дивно, що поезія Ліни Костенко так красиво й легко лягає на музику. Деякі з поезій українські артисти увіковічили у піснях, які вже встигли набути статуси хітів. У форматі статті пропонуємо коротку добірку наших українських виконавців та композиторів:

Оксана Муха. «В пустелі сизих вечорів», сл. Ліни Костенко, муз. Лілії Кобільник. Оксана Муха – українська співачка. В її репертуарі твори різного формату: від стародавніх українських народних пісень і до сучасної авторської та експериментальної музики. Оксана – переможниця популярного телепроекту «Голос країни» у команді Dan Balan (канал «1+1» , квітень 2019 р.). У травні 2019 р. удостоїлася високого звання «Заслужена артистка України» [4].

Ольга Богомолець. Романс «І як тепер тебе забути?», сл. Ліни Костенко, муз. Ольги Богомолець. Співачка Ольга Богомолець поєднує в собі декілька компонентів, що приваблюють слухачів. Передусім – це чистота й щирість виконання, а ще – чудовий, теплий тембр голосу. Крім цього, її творчість – це

не пусті римовані тексти, а твори високої поезії видатних поетів. Та і її власні вірші мають глибокий філософський смисл. Ольга Богомолець – авторка-виконавиця сучасних та старовинних українських романсів, пісень на вірші Леоніда Кисельова, Ліни Костенко, Олени Теліги, Миколи Вінграновського, Ярослава Лесіва, Василя Стуса, Євгена Сверстюка і на власні вірші. Вона записала п'ять сольних альбомів. [5].

Сестри Тельнюк. «І знову пролог», сл. Ліни Костенко, муз. Лесі Тельнюк. «Сестри Тельнюк» – вокальний дует заслужених артисток України Лесі та Галини Тельнюк. «Сестри Тельнюк» – єдина гармонія двох. Слова Галі та музика Лесі переплітаються так, що глядач занурюється в особливий світ мрій, образів, спогадів, асоціацій. Це справжній простір без меж. Ідеальний синтез музики та слова. Про них говорять: «ковток свіжого повітря», «ліки від розпачу», «містерія слова й музики», «останній бастион високої поезії та музики у просторі сучасної української пісні», «музика великого міста», «adult alternative». У музиці Сестер звучать близькі кожному почуття, думки, де електрично-швидко біжать образи близьких і далеких. Щось таке живе у душі кожного з нас. Небанальна музика та зухвало-щирі слова взяли не просто так – їм передували довгі роки навчання, експериментів, росту і родинного тепла [2].

Наталія Марківська. «Але про це не треба говорити», сл. Ліни Костенко, муз. Ганни Гаврилець. Наталія Марківська – учасниця проекту «Завжди сучасні...» – слайди учениці 11 класу Берестівської ЗОШ І – III ступенів Липоводолинського району Сумської області Зореслави Шеденко на пісню Ліни Костенко «Але про це не треба говорити», виконує Наталія Марківська, музика Ганни Гаврилець. Аудіо та світлини взяті з мережі Інтернет. Учитель Н.В. Шеденко (див. матеріали для слухання).

Зверталися у своїй творчості до поезії Ліни Костенко Сергій Мороз, Ігор Якубовський, Андрій Литвин, Лариса Лещук та ін. Таким чином, у теперішньому духовному відродженні української нації є відчутно вагомий внесок Ліни Костенко. Поетеса намагається осмислити й донести до читача

невмирущі скарби людського духу й почуттів. Образною довершеністю та ідейною значущістю вона ставить українську літературу на рівень кращих зразків європейської художньої творчості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Брюховецький В.С. Ліна Костенко : нарис творчості. Київ: Дніпро, 1990. 260 с.
2. Жінка–УКРАЇНКА : URL: <http://ukrainka.org.ua/node/2810> (дата звернення 22.10.2023).
3. Ліна Костенко – біобібліогр. покажчик / уклад. А.І. Мартинюк ; відп. за ред. Т. Є. Клименко. Житомир, 2012. 44 с.
4. Оксана Муха : URL: <https://mukha.com.ua/> (дата звернення 22.10.2023).
5. Ольга Богомолець : URL : <https://www.bards.org.ua/olga-bogomolets-ua> (дата звернення 22.10.2023).
6. Сафонова А. Особливості поетичного стилю Ліни Костенко. *Дивослово*. 2002. № 3. С. 30 – 41.
7. Українська література : URL: https://osvita.ua/vnz/reports/ukr_lit/14952/ (дата звернення 23.10.2023).
8. Що таке кохання? : URL: <https://www.bsmu.edu.ua/blog/6460-scho-take-kohannyass/> (дата звернення 23.10.2023).

Матеріали для слухання:

1. Оксана Муха «В пустелі сизих вечорів»
<https://www.youtube.com/watch?v=q3VNQG94cHo>
2. Ольга Богомолець «І як тепер тебе забути»
<https://www.youtube.com/watch?v=HF14DU2nro>
3. Сестри Тельнюк «І знову пролог»
https://www.youtube.com/watch?v=U6QuW9_JG2U
4. Наталія Марківська «Але про це не треба говорити»
<https://www.youtube.com/watch?v=BPqtD-LUXNA>